

i hrvatske protestantske knjige tijekom i nakon Tridentskog koncila. U prvom dijelu bavi se utjecajem prevodenja dijela Biblije na hrvatski jezik. U drugom dijelu bavi se *Popisom zabranjenih knjiga (Index Librorum Prohibitorum)*, opisuje odnos protureformacije prema protestantskim prijevodima tekstova Svetog pisma, autorima i čitateljima.

Završna tematska cjelina *Obrazovna formacija i socijalno discipliniranje* sastoji se od pet različitih članaka. Isusovac Ivan Macan piše o poslijetridentskoj obnovi školstva u sklopu Družbe Isusove. Autor opisuje povijesni kontekst školstva u razdoblju 16. stoljeća te nastanak plana odgoja i obrazovanja mladeži u Družbi Isusovoj pod nazivom *Ratio et institutio studiorum*. Teodora Shek Brnardić bavi se osnivanjem zagrebačkog Kolegija u kontekstu Koncila u Tridentu. U članku se ističu ključni zaključci Koncila kao obrazovanje klera, evangelizacija i kateheza. Postavlja tezu da zbog nedostatka klera isusovci dolaze u Zagreb. U izvornom znanstvenom radu Marija Mogorović Crljenko bavi se utjecajem Tridentskog koncila na bračni život u Istri tijekom 17. stoljeća. Rad se osvrće na pitanja sklapanja braka, otmice žena, konkubinata, rastava i poništenja brakova, o čemu se raspravljalo na Koncilu u Tridentu. Maja Rupnik Matasović u članku piše o iskorjenjivanju praznovjerja u Hrvatskoj tijekom 18 stoljeća koristeći svjedočanstva i dokumente crkvenih službenika. Pomoću dokumenata raznih vizitacija i zapisa prikazano je stanje stanovništva Hrvatske tijekom 18. stoljeća. U članku *Hrvatska antroponimija poslije Tridentskog Koncila* Andela Franić bavi se utjecajem Koncila u Tridentu na antroponimiju u hrvatskom društvu. Upravo se odlukom Koncila rade knjige krštenih, što je ujedno bio popis stanovništva. No pojavom antroponimije dolazi do masovne pojave prezimena te je učestala

upotreba svetačkih imena. Također, u članku se spominje velik utjecaj upotrebe svetačkih imena do današnjih dana u hrvatskom društvu.

U knjizi *Tridentska baština* imamo veliki broj znanstvenih članaka na temu Koncila u Tridentu. U šest tematskih cjelina ujedinjena su područja koja nisu bila dovoljno istražena, a simpozijem je pokazano kako je Koncil u Tridentu ostavio veliki trag u Hrvatskoj u svim sferama kulturnog, političkog i vjerskog života.

Ivan Božić

S. Marija od Presvetoga Srca Anka Petričević, *Sjaj svjetlosti*, Split: Samostan sv. Klare, 2016, 656 str.

Anka Petričević, časna sestra poznatija pod redovničkim imenom Marija od Presvetoga Srca, rođena je 2. siječnja 1930. u Lovreću u Imotskoj krajini. Kao redovnica klarisa živi u Samostanu sv. Klare u Splitu. Dobitnica je odlikovanja Danice hrvatske s likom Marka Marulića za izuzetan doprinos kulturi te mnogobrojnih nagrada za književno stvaralaštvo. U predgovoru ove knjige saznajemo da je autorica prethodno već objavila oko 70 vlastitih autorskih knjiga. Sestra Marija od Presvetoga Srca posvećena je pisanoj riječi usmjerenoj Gospodinu i o Gospodinu, bilo kao urednica djela drugih autora, bilo kao samostalna vrijedna književnica i esejistica.

U *Predgovoru* (str. 5–6) autorica objašnjava okolnosti nastanka knjige, koje su povezane s bibliotekom Symposium, unutar koje je kao urednica objelodanila niz djela koja daju „presjek kroz patristiku, skolastiku i moderno — sadašnje vrijeme“. Slijedi *Uvodna riječ uz pokretanje biblioteke „Symposion“* (str. 7–9), koja je izvorno objavljena još davne 1975. godine.

Knjiga *Sjaj svjetlosti* sadržava sve eseje i studije koje je s. Marija od Presvetoga Srca prethodno objavila uz izdanja u ediciji Symposion, koju uređuje od 1975. godine. Ova 113. knjiga niza Symposion donosi pogovore objavljene u 72 knjige drugih autora u istoj biblioteci o razdoblju od 1975. do 2016. godine.

Budući da je riječ o više od tri desetljeća predanog priređivačkog i autorskog rada sestre Marije od Presvetoga Srca, koja nas je zadužila podastrijevši nam uvid u vrijedna asketsko–mistična djela i njihova tumačenja, smatramo važnim navesti sve pogovore uz pojedina zdanja u biblioteci Symposion, koji su objedinjeno objavljeni u knjizi *Sjaj svjetlosti*:

Uz izdanja Ivana od Križa *Tamna noć* (1976., 1983., 1997., 2012.), *Živi plamen ljubavi* (1977., 1997., 2011.), *Duhovni spjev* (1977., 1997., 2010.), *Kračići spisi* (1978., 1997.) i *Uspion na goru Karmel* (1978., 1997.) objavljeni su pogovori: *Ivan od Križa u svjetlu svoga djela* (str. 10–17); *Ivan od Križa u sjaju i zanosu svoga “Duhovnog spjeva”* (str. 18–23); *Ivan od Križa u “Živom plamenu ljubavi”* (str. 24–28); *Ivan od Križa — raspjevana misaonost i mistika* (str. 29–38); *Ivan od Križa — Uspion mističnim vrhuncima* (str. 39–50). Uz izdanja Thomasa Mertona *Nove sjemenke kontemplacije* (1978., 1986., 1997.), *Nitko nije otok* (1979., 1997.) i *Život u Bogu* (1998.) objavljeni su pogovori *Ljepota duhovnog uzdignuća* (str. 51–56), *Tajanstveni izvori Ljubavi* (str. 57–66) i *Put do sličnosti s Bogom* (str. 495–497). Uz knjigu Tome Čelanskog *Životopis sv. Klare* (1979., 1991., 2001.) objavljen je pogovor *Sjajno zrcalo Crkve i Svijeta* (str. 67–77). Uz sabrana djela Grigniona Montfortskog (1980.) ide pogovor *Otajstvo križa sjaji se...* (str. 78–90). Uz djela sv. Bonaventure *Pismo sestrama* (1980.), *Tri puta* (1986.) i *Stablo života* (1994.) objavljeni su pogovori *Mistik Ljubavi* (str. 91–98), *Put k Ljubavi* (str. 291–298)

i *Život u svjetlosti* (str. 431–437). Uz knjige Anđele Sorazu *Čarobnost mističkog života* (1980.) i *Duhovni život* (1985.) objavljeni su pogovori *Mistika vječne ljubavi* (str. 99–106) i *Božanski izvor ljubavi* (str. 251–266). Uz knjigu *Životvorni dragulj duhovnog života (O otajstvu Euharistije)* (1981.) objavljen je pogovor *Otajstvo Ljubavi* (str. 107–120). Uz knjigu sv. Tome Akvinskog *Stožeri kršćanske vjere* (1981.) objavljen je pogovor *Tomina riječ o apsolutnoj Istini i Ljubavi* (str. 121–133). Uz djelo bl. Anđele Folinjske *Knjiga iskustva pravih vjernika* (1982.) objavljen je pogovor *Mistika kršćanske ljubavi* (str. 134–146). Uz knjigu sv. Grgura Niškog *Spis o djevičanstvu* (1982.) objavljen je pogovor *Mistika djevičanskog života* (str. 147–163). Uz knjigu Jeronima Jaegena *Mistični život milosti* (1983.) objavljen je pogovor *Mistika Ljubavi* (str. 164–184). Uz izdanja sv. Bernarda *O Mariji* (1984.), *Stupnjevi poniznosti i oholosti* (2006.) i *Božanska ljubav* (2007.) objavljeni su pogovori *Marija — Bernardov bijeli ideal* (str. 185–210), *U službi vječne Riječi* (str. 555–560) i *Duh zahvaćen Vječnom Ljubavlju* (str. 573–577). Uz knjigu Gerde Walther *Fenomenologija mistike* (1985.) objavljen je pogovor *Osvjetljenje mističnih fenomena* (str. 211–238). Uz knjigu Klare Fietz *Duhovni dnevnik* (1985.) objavljen je pogovor *Dnevnik jedne duše* (str. 239–250). Uz Origenovo djelo *Počela* (1985.) objavljen je pogovor *Izvori ljubavi i života* (str. 267–290). Uz zbornik radova *Gle ovo Srce* (1986.) objavljen je pogovor *Božansko Srce — žarište i krasota svemira* (str. 299–313). U njemu detaljnije prikazuje sve objavljene radove o Srcu Isusovu i objašnjava teološke temelje štovanja Srca Isusova. Uz knjigu bl. Charlesa de Foucaulda *Pisma i zapisi* (1987.) objavljen je pogovor *Mučnik Ljubavi* (str. 314–324). Uz knjige sv. Katarine Sijenske *Dijalog božanske providnosti* (1988.,

2006., 2015.), *Pisma* (1996.) i *Molitve i vapaji Trojstvenome Biću* (1999.) objavljeni su pogovori *Katarina Sijenska u svome vremenu i u svome djelu — Dijalogu* (str. 325–338), *Putokaz prema Prvoj Istini — Prvoj Ljubavi* (str. 474–481) i *Žrtva pomirnica za Crkvu i svijet* (str. 503–506). Uz knjige Lorenza Salesa *Velika ljubav Bogu* (1988.) i *Srce Isusovo govori svijetu* (1998., 2010.) objavljeni su pogovori *Ljubav — smisao i cilj* (str. 339–343) i *Hostija i glasnica Božjega milosrda i ljubavi* (str. 492–494). Uz knjigu *Spisi sv. Franje i sv. Klare* (1988., 1991., 2001.) objavljen je pogovor *Odrzi sjaja: Franjo i Klara u svome vremenu i u svojim djelima* (str. 344–361). Uz knjigu Renéa Laurentina *S Marijom u Došašću prema trećem tisućljeću* (1990.) objavljen je pogovor *Marija u vječnom planu Ljubavi* (str. 362–372). Uz *Autobiografiju* sv. Margarete M. Alacoque (1990.) objavljen je pogovor *Objava ljubavi Božanskoga Srca* (str. 373–184). Uz hrvatski prijevod knjige Jaroslava Nemeca *Janja Praška* (1991.) objavljen je pogovor *Janja — zaručnica i mučenica neokalanog Janjeta* (str. 384–389). Uz knjigu sv. Teodora Studita *Pismo monahinja* (1991.) objavljen je pogovor *Svjedočanstvo za živoga Boga* (str. 390–397). Uz knjigu Piera Bargellinija *Cvjetici sv. Klare* (1992., 2008.) objavljen je pogovor *Duhovni lik svete Klare prema „Cvjetićima“* (str. 398–409). Uz knjigu *Sv. Franjo svojim kćerima: Oporuka* (1992.) objavljen je kratak predgovor (str. 410–411). Uz knjigu bl. Rajmunda iz Kapue *Život sv. Katarine Sijenske* (1992.) objavljen je pogovor *Katarinin duhovni lik u svjetlu djela oca Rajmunda iz Kapue: „Život Katarine Sijenske“* (str. 412–420). Uz izdanje sv. Ivana Pavla II. *Žed za Raspetim: Pismo Ivana Pavla II. Klarisama* (1994.) objavljen je pogovor *Žed za Raspetim: Spomenik ljubavi za Klarin jubilej* (str. 421–430). Uz knjige Marijana Dominika Kovača *U ozračju svete Klare* (1995.),

Sv. Antun Padovanski (1995.), *Tri slavne klarice* (1996.) i *Sv. Elizabeta Tirinška* (1998.) objavljeni su pogovori *Dionica moći apsolutnoga* (str. 438–440), *Navjestaitelj i svjedok Riječi — Ljubavi* (str. 445–448), *Na svijećnjaku sv. Crkve* (str. 465–466) i *Bila je Ljubav i milosrde* (str. 489–491). Uz knjigu Eduarda Luinija *Sv. Antun Padovanski* (1995.) objavljen je pogovor *Da izgradimo u sebi sveti Jeruzalem* (str. 441–444). Uz treće izdanje tekstova vidjelice Margarite *Poruka milosrdne Ljubavi* (1995.) objavljen je pogovor *Zrake sjaja iz izvora Ljubavi: uz 3. prošireno izdanje II. dijela Poruke* (str. 449–451), uz ponovljeno izdanje (2010.) objavljen je tekst *Poruke ljubavi preko Margarite* (str. 603–606), a treći je dio *Poruke milosrdne ljubavi* objavljen 2016. kao zadnji u nizu biblioteke Symposion te također sadžava pogovor koji je prenijet u ovu knjigu (str. 624–628). Uz zbirku pjesama Ive Grgureva *Svemirski mirisi* (1995.) objavljen je pogovor u kojem sestra Marija od Presvetoga Srca prepoznaje Grgurevu veliku unutarnju snagu prožetu Kristovom ljubavi (str. 452–460). Uz knjigu bl. Baptista Varana *Duhovni život* (1995.) objavljen je pogovor *Da uzljubimo Ljubav* (str. 461–464). Uz knjigu Tome Morea *Kristova žalost* (1996.) objavljen je pogovor *S Kristom u mucu* (str. 467–473). Uz knjigu sestre Agneze od Presvete Euharistije *Božanska Ljubav* (1997.) objavljen je pogovor *Krasota božanskoga lika uz spise sestre Agneze* (str. 482–485). Uz knjige Diva Barsottija *Ovo je moja oporuka* (1997.), *Majka među nama* (1999.) i *Bog Abrahamov* (2012.) objavljeni su pogovori *Svjedok žive Kristove nazočnosti* (str. 486–488), *Poruke nade i spasenja* (str. 507–510) i *U svjetlu Barsottijeve knjige: „Bog Abrahamov“* (str. 608–614). Uz knjigu Ferdinanda Holdböcka *Božja svjetlost Sjevera* (1999.) objavljen je pogovor *Objaviteljica Božjega milosrda i ljubavi* (str. 498–502). Uz dvosveščano

izdanje Veronike Giuliani *Dnevnik: Iskustvo i mistična nauka* (2000.) objavljen je tekst *Veronikin „Dnevnik“ — mistika raspete Ljubavi* (str. 511–515). Uz izdanje sv. Atanazija *Život sv. Sinkletike* (2001.) objavljen je pogovor *Uz Atanazijevo djelo: „Život sv. Sinkletike“* (str. 516–520). Uz izdanje sv. Ambrozija *Spisi o djevičanstvu* (2001.) objavljen je pogovor *Otajstvo djevičanstva* (str. 521–526). Uz izdanje sv. Katarine Bolonjske *Sedam duhovnih oružja* (2002.) objavljen je pogovor *Očitovanje slave Božje u životu i djelu sv. Katarine Bolonjske* (str. 527.–530). Uz knjigu bl. Marije od Utjelovljenja *Svjedočanstvo* (2002.) objavljen je pogovor *Mistika ljubavi u „Svjedočanstvu“ blažene Marije od Utjelovljenja* (str. 531–541). Uz knjigu sv. Ivana Marije Vianneya *Bog nas ljubi* (2002.) objavljen je pogovor *U ozračju duha arškog župnika* (str. 542–548). Uz knjigu Atanazija Matanića *Na izvoru franjevačke duhovnosti* (2003.) objavljen je pogovor *U svjetlu djela „Na izvoru franjevačke duhovnosti“* (str. 549–554). Uz izdanje sv. Jeronima *O vječnom djevičanstvu Marijinu* (2006.) objavljen je pogovor *Sva si lijepa, o Marijo...* (str. 561–566). Uz knjigu *Molitve svete Gertrude i Matilde* (2006.) objavljen je pogovor *Molitve ljubavi velikih mistikinja sv. Gertrude i sv. Matilde* (str. 567–572). Uz knjigu Franca Fusara Bassinija *Ta nepodnošljiva Ljubav* (2007.) objavljen je pogovor *Čudesni Božji zahvat* (str. 578–582). Uz knjigu Jutte Meske *Marijinih sedam riječi* (2008.) objavljen je pogovor *Riječi života* (str. 583–588). Uz knjigu Giannija Califana *Blažena M. Celina od Prikazanja* (2009.) objavljen je pogovor *Svetica miomirisa* (str. 589–596). Uz knjigu Karla Rahnera *Sveti sat i spomen na Muku* (2010.) objavljen je pogovor *Karl Rahner u ozračju svoga teološkog — mističnog djela: „Sveta ura i Isusovih sedam riječi na križu“* (str. 597–602). Uz zbirku pjesama Klare Bagarić *Procvjeta-*

la suza (2014.) objavljen je pogovor *U ljepoti božanske milosti* (str. 615–623).

Na kraju knjige, na život i djelo sestre Marije od Presvetoga Srca osvrnuli su se Josip Lucić OFM i Miljenko Buljac. Fra Josip Lucić u *Pogovoru* (str. 631–643) osvrnuo se na pojedinačne autore čija su djela objavljena u biblioteci Symposium i o kojima je pisala i sestra Marija kao njihova urednica. Miljenko Buljac u tekstu *Put k Svjetlosti* (str. 644–646) odaje počast stvaralaštvu sestre Marije te navodi njezina autorska djela u kojima opisuje svoj životni put i poziv — što je od velike važnosti zato što o sestri Mariji od Presvetoga Srca na Internetu nema puno detaljnijih podataka, pa su ti podatci dragocjeni svakomu koga zanima nešto više na tu temu.

Knjiga još sadržava poglavlje *Podaci o autorici* (str. 647–650), u kojem se, osim osnovnih biografskih podataka, donosi iscrpan popis nagrada i objavljenih djela sestre Marije od Presvetoga Srca, razvrstanih u kategorije: zbirke pjesama, poeme, knjige eseja, meditativne molitve, lirske pjesničke proze, autobiografske proze, monografija i fotomonografija, knjiga intervjua, knjiga drama i knjiga recitala. Knjiga je opremljena prikladnim skladnim i diskretnim crtežima Darije Karmeke Kovačević, koja je također likovno uredila naslovnicu knjige s prikazom Isusova lica i gorućega srca. Oni koji poštuju knjige zavreduju da ih se u knjigama poštuje, pa je autorica na kraju zahvalila onima koji su pomogli tiskati ovu knjigu, a to su: Marija Planinić, Branka Zaričić, Stjepan Brčić, Danica Zaić i Ante Đuzel.

Ova knjiga sama je po sebi poticaj na duhovni rast u Ljubavi, ali također otvara vrata u asketsko–mističku misao širokog vremenskog raspona, pa se može jednako preporučiti i onima koji rade na svojoj duhovnoj formaciji i onima koji samo proučavaju to područje.

Ivana Klinčić